

Nüüdsest siis avatud juurdepääsuga

Urmas Siigur – Eesti Arst

Einsteini erirelatiivsusteooria aja ja ruumi suhtelisusest on argielus taas kinnitust leidnud. Suvi, eriti puhkusel oldud aeg, on palju nobedam kuluma kui tööl veedetud talvekuud. Kui suve iseloomustatakse uudiste vaatenurgast üldiselt hapukurgi-hooajana, mil suurt midagi ei juhtu, siis praegune, teine sõjasuvi, uudisvoo osas rahu pole andnud. Nii rindeteated kui ka maailma kliimauudised, nii otseses kui kaudses mõttes, on hoidnud meeled ärksana.

Ka Eesti Arstil on vaatamata suvele uudiseid. Neist olulisim on ehk see, et alates augustikuust vastab Eesti Arst päriselt avatud juurdepääsuga (*open access*) ajakirjade põhimõtetele. Avatud juurdepääsu võimaldamine on lai rahvusvaheline liikumine, mille eesmärk on anda tasuta ja avatud võrgujuurdepääs akadeemilisele teabele, nii väljaannetele kui ka andmetele. Väljaanne on avatud juurdepääsuga, kui sellele juurdepääsul puuduvad rahalised, juriidilised või tehnilised tõkked – s.t kui igaüks saab lugeda, alla laadida, kopeerida, levitada, printida ja otsida teavet või seda kasutada hariduses või muul viisil seaduslike lepingute raames. Praktikas tähendab see, et Eesti Arsti kodulehelt saab sisse logimata juurdepääsu kogu ajakirja sisule ning senine hallikas kirje „Artikli PDF nähtav ainult registreerunud kasutajatele“ on ajalooks saanud.

Miks me otsustasime seda teed minna? Senine praktika – artiklite pooleaastane embargo – vähendas kindlasti oluliselt ajakirjas avaldatu levikut ja kaalu. Ajakirja paberversiooni ja ka kohese kättesaadavuse veebiversioonile said automaatselt kõik arstide liidu liikmed, kes moodustavadki tellijaist ca 95%. Samas on Eesti Arstist kõrvale jäänud suur osa akadeemilisest arstkonnast, kes ei ole arstide liidu liikmed, samuti meditsiiniteadlased, kellest järjest suurema osa moodustavad arstide kõrval muude erialade esindajad. Ning kuus kuud vanal informatsioonil ei ole tänapäeva

tõtlevas maailmas enamasti enam mingit väärtust. Seega loodab Eesti Arst avatud juurdepääsust laiemat lugejaskonda ning nii arstide kui muude meditsiiniteadlaste edasist suuremat kaasatust sisu loomisesse.

Tartu Ülikooli arstiteaduskond on Eesti meditsiiniteaduses kahtlemata suurima kaaluga tegija, kuid Eesti Arst on oma toimetusse koosseisult ilmselt liialt Tartu poole kaldu olnud – kaheksa teadustoimetajat on kõik seotud Tartu Ülikooliga, erandiks „kahepaikne“ prof Talving, kes ka PERHis ametis. Seetõttu on toimetusel väga hea meel, et meie teadustoimetajatega soostus liituma Tervise Arengu Instituudi teadusdirektor dr Kaire Innos. Loodame seeläbi edaspidi rohkem teada saada ka TAI tegevusest.

Lapsed on elu õied ja ajakirja jaoks on lapsed tema noorimad autorid, meil siis arstiteaduse tudengid. Kaheksandat korda toimunud ajakirja Eesti Arst ja Eesti Arstiteadusüliõpilaste Seltsi artiklikonkurss „Minu esimene publikatsioon“ kandis 2022/2023. õppeaastal head vilja. Praeguseks on kõik laekunud 15 tööd läbinud eelretsenseerimise kadalipu ning ajakirja vastu võetud ning esimene neist – „Titinopaatid: kirjanduse ülevaade ja haigusjuhu kirjeldus“ – juuni-juuli kaksiknumbris äragi ilmunud. Ka käesolevast ajakirjanumbrist leiate kaks võistlusööd ja neid järgneb veel vähemasti poole aasta jooksul. Võistlustööd hinnatakse artiklikonkursi reglemendist lähtudes hiljemalt septembri esimesel nädalal ning võitjad kuulutatakse välja ja stipendiumitunnistused antakse üle arstiteaduskonna aastapäeva pidulikul üritusel oktoobris. Võitjateks võivad aga juba praegu end pidada kõik 15 osavõtjat. Nad on saanud hindamatu kogemuse, suheldes juhendajatega ja toimetajatega, ning oma portfooliosse esimese publikatsiooni, mis loodetavasti ei jää mitte viimaseks.

Kena suvelõppu!

Urmas Siigur